

Jonas Englund

E-00063-05-F

Från: Thomas pettersson [REDACTED]
Skickat: den 26 november 2019 10:05
Till: Peter Steude
Kopia: Jonas Englund
Ämne: Mordet på Olof Palme
Bifogade filer: Brev till Palmegruppen 26 nobv 2019.docx; Brev till Palmegruppen 26 nobv 2019.pdf

Med hälsning,
Thomas Pettersson

UL Thomas Pettersson
[REDACTED]
[REDACTED]

↓

Hej!

Här kommer brev från Thomas Pettersson, journalist och redaktör i Göteborg. Jo, jag har lite överskottsmaterial som av olika orsaker inte togs med i boken *Den osannolika mördaren*.

Jag vet inte om ni har någon direkt glädje av det, men i min byrålåda kommer det inte till någon nytta i alla fall.

1. Stig Engströms klädsel

Vad hade Skandiamannen på sig under mordkvällen? Eller, rättare sagt vad var det för rock? Han har ju en rock på sig på bilderna från Polishuset den 25 april, men det är svårt att se närmre vad det är för kvalitet.

Till sin vän [REDACTED] sade han i ett telefonsamtal kort efter mordet: "Man sa att mannen som sköt Palme hade en blå täckjacka. Men jag hade ju på mig ett Gandhiskynte", alltså att han avvek i klädseln från vad som var känt om gärningsmannen.

Det här lät lustigt, när [REDACTED] berättade det, så det tog lite tid innan jag kollade vad ett Gandhiskynte var. Men googlar man eller kollar Nationalencyklopedin så hittar man det: Gandhiskynte, enkelknäppt, raglanskuren, mycket ljus herrock i poplin, på modet under 1930- och 1940-talen och benämnd efter Mahatma Gandhi, som ofta uppträdde i vit svepklädnad, "skynte". Uppslagsverket NE berättar vidare att skyntet var populärt även på 1950-talet.

Det finns bilder på skyntet också, och det var en tunn rock som trendriktiga killar bar på våra år, den typen av ytterplagg som man frös in våren med...

Att Engström inte bar en ljus rock vet vi ju, men det var väl för att ge [REDACTED] en uppfattning om typen av rock han bar som Engström säger Gandhiskynte.

Med en så pass tunn rock behövdes väl en tröja under rocken. Det är ju också vad Yvonne N. tycker sig se under rocken när hon ser den förmodade gärningsmannen komma springande på David Bagares gata.

Att rocken är tunn och fladdrig, vittnar hon ju om. Den rock Yvonne får se vid fotovisningen i februari 1987, "Expressenrocken" är ju för tjock, tycker hon.

2. Hur tog sig Engström hem?

Skandias personalmar [REDACTED] ville minnas att Engström sagt sig ta taxi hem efter att han lämnat Skandia. Själv säger Engström att han tog bussen.

Det finns en taxichaufför i FUP:en mot Christer Pettersson som har kört en person mot Sollentuna hållet, vilket ju är i närheten av Täby.

Taxikillen hette Martin Wesslén och beskriver sin passagerare på ett sätt så det kan vara Stig Engström, både vad gäller klädsel, kropp och ansikte (grov i ansiktet, dålig hy, små ögon...)

Så, för säkert 9-10 år sedan tog jag kontakt med honom och sände honom en bild på Engström.

Efter att ha sett bilden sade han "det är inte omöjligt att det var han jag körde". Varken bu eller bä, alltså.

Så gjorde han ett tillägg, som var lite intressant. I förhören 1986 angav han att personen prata på någon svag variant av småländska.

Nu sade han "jag har tänkt på det, han talade nog mer som de gör i Flen, egentligen"

Martin W. kommenterade ju också rocken som att det var en rock av trenchcoatsnitt av en modell som var "modernt för 10-15 år sedan".

Tyvärr lever han inte längre, så där är det stopp.

3. Vad sade Engström när han återvände till Skandia?

På nätet driver några MOP-entusiaster en sida som heter Sanningskommissionen. Deras favorithypotes är att Palmemordet var organiserat och planerat av en grupp. Så de har förstås lusläst allt FU-material för att hitta sådant som kan diskvalificera Stig Engström.

De har bland annat ägnat en hel del möda åt att fingranska vad man kan få ut av hans utsagor när han kommer tillbaka till Skandias reception. Det har jag förstås fått bemöta, så jag sänder med det materialet.

Det mest intressanta, tycker jag, är att Engström säger det här med att Palme "såg liten ut" där han låg på gatan. Den utsagan kan man nog utgå från är sann, eftersom den ingår i en dialog med AL Gahn. Hon relaterar flera led i vad de båda sade till varandra om Palmes kroppsstorlek i sitt vittnesmål i juni 1986.

Men, Palme var ju faktiskt inte särskilt liten, han var 175 cm lång och det var knappast att beteckna som kortväxt 1986.

Däremot, i första skedet efter skotten, så knycklas han ihop och sjunker ihop på stället. Inte raklång, utan i en ställning med benen under sig. Ett mellanting av framstupa sidoläge/fosterställning, kanske man kan säga?

Det är först när Hage med flera vänt honom på rygg, som man också rätar ut benen från den tidigare onaturliga ställningen. Då ligger han i "full längd" på trottoaren.

4

Om Engström ser honom omedelbart efter skotten, så ser han onekligen liten ut, med benen uppdragna under sig i en onaturlig ställning. För vidare läsning, se svaret till Sanningskommissionen nedan.

Med hälsning

Thomas Pettersson

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Svar till Sanningskommissionen:

Skandiamannen – de första utsagorna

På Sanningskommissionens sajt publicerades i höstas ett inlägg där författaren närmare granskat vad Skandiamannen yttrat när han kom tillbaka försäkringsbolaget Skandias reception vid 23.40-tiden, kvällen för mordet på Olof Palme.

Författaren kom fram till att Skandiamannen lämnat fem uppgifter som tydde på att Skandiamannen, om han var gärningsmannen, sedan återvänt till brottsplatsen. Uppgifterna pekar enligt författaren också mot att Skandiamannen befann sig på brottsplatsen fram tills Olof Palme hämtats med ambulans.

Vad Skandiamannen säger om sina göranden och låtanden på Sveavägen till väktarna Anna-Lisa G och Henry O omedelbart efter att mordet begåtts är intressant. Här håller jag med författaren till blogginlägget – det finnas mer att hämta ur materialet.

Samtidigt delar jag inte slutsatsen att uppgifterna talar för att Skandiamannen befunnit sig på brottsplatsen efter skotten.

Källkritiska problem

Det är givetvis en brist att de båda väktarna förhöordes först 3,5 månader efter mordet, då det inte kan ha varit alldeles enkelt att komma ihåg hur orden föll. Det var därför svårt för de båda väktarna att vara exakta i sina vittnesmål i polisförhören. Henry O vittnade exempelvis om att Skandiamannen INTE sade sig känna igen Lisbet Palme på brottsplatsen, medan Anna-Lisa G var mindre tydlig: "Och sen så sa han, jag vet inte, sa han, med (sic!) det var så likt Lisbet Palme."

Det blev inte lättare av att Skandiamannen var chockad och förvirrad när han befann sig i receptionen, enligt Henry O slängde han ur sig "lösryckta meningar" och "ord som inte passar ihop". Följden blev att de båda väktarna, omedelbart efter att Skandiamannen lämnat Skandia, sinsemellan diskuterade vad han sagt. De kom exempelvis gemensamt fram till att han återkommit till receptionen klockan 23.40.

Ett annat problem var att media skrivit om händelseförloppet och att Skandiamannen själv vid flera tillfällen berättat om hur han agerat på brottsplatsen. Under den tid som gått hade de båda väktarna sinsemellan kunnat diskutera även dessa uppgifter. Det finns alltså en uppenbar risk för att tidiga och sena påståenden blandats samman.

I min bok *Den osannolika mördaren* valde jag därför att gå varsamt fram med uppgifterna från dessa förhör, samt att nyttja dem sparsmakat. I de fall där de rymmer samstämmiga och unika utsagor som inte kan ha tillkommit från annat håll menar jag att de har hög trovärdighet. Andra påståenden måste vägas noggrant mot övriga omständigheter. Viktigt i sammanhanget är vad Skandiamannen under dagarna efter mordet sade till vänner, grannar, arbetskamrater och media. Hängde historien ihop, kom han med samma information till väktarna som grannar, vänner och media senare fick sig till livs?

Med de reservationer ovanstående innebär väljer jag att, liksom Sanningskommissionen, hålla mig till att väktarna minns hyfsat rätt angående vad Skandiamannen sagt under tiden han uppehöll sig i Skandias reception.

Väktarnas första samtal med Per H

De båda väktarna har innan polisförhören talat med Skandias Per H, förmodligen några veckor innan polisförhören den 10 och 12 juni. Så här summerar Per H vad Skandiamannen sagt till väktarna i sin PM daterad 5 juni:

"Då jag började gå mot Tunnelgatan hörde jag en knall när jag befann mig vid Götabankens kontor. Därefter såg jag en man ligga på trottoaren. Några människor höll på att vända på honom. Någon sade att det var Olof Palme som blivit skjuten men han såg så liten ut att det var svårt att tro. Däremot liknade den där tanten bredvid honom Lisbeth Palme."

I förhören med Palmeutredarna blev vittnesmålen mer utförliga, men ändå summariska och kortfattade. De båda väktarna underströk att Skandiamannen var förvirrad, att det var "kaotiskt" och svårt att få en bild av vad han egentligen varit med om. Inte förrän de båda hörde Ekots sändning på radion blev de övertygade om att Olof Palme verkligen var skjuten.

Tiden han befunnit sig i receptionen beräknade Anna-Lisa G till tio minuter. Under den tiden hade han talat med väktarna, ringt ett samtal till hustrun och sedan talat med väktarna igen innan han lämnat Skandiahuset. Enlig Skandiamannen gick han också genom receptionen, vidare in i lokalerna och tog en kopp kaffe, något som väktarna inte nämner. I vilket fall rör det sig inte om någon längre pratstund med väktarna, vilket delvis kan förklara de kortfattade uppgifterna.

"En man berättar för Skandiamannen att det är Palme som är skjuten"

Ingen av de båda väktarna lämnar i polisförhören några uppgifter om var Skandiamannen sagt att han befunnit sig när han hörde skotten. (I sitt samtal med Per H uppger dock Henry O att Skandiamannen sagt att han befann sig utanför Götabanken när han hörde skotten.) Hursomhelst uppger båda i förhören att de uppfattar det som att Skandiamannen gått fram till den skjutne efter att han hört skotten. Därefter ska han ha fått veta av en man att det var Olof Palme som blivit skjuten.

Som Skandiamannen berättar det är det oklart hur lång tid efter skotten detta inträffar. Däremot är han tydlig med att han inte kan tro på det han hör: den skjutne är för liten för att vara Olof Palme. Enligt Anna-Lisa G kunde det också vara så att Skandiamannen inte kände igen Palme för att han vanställd i ansiktet eller att det var för mycket blod.

Oavsett vilket menar jag att det centrala i sammanhanget är Skandiamannens påstående att "en man" berättat för honom vem som var den skjutne. Det betyder att Skandiamannen inte hörde Lisbet Palmes högljudda rop om att det var Olof Palme som låg på trottoaren, något som merparten av alla närvarande vittnen hörde. Att det var Lisbet som fick alla att förstå det oerhörda som skett hade ju annars varit en säkrare och mer intressant information att berätta för väktarna.

Poängen är att gärningsmannen inte längre befann sig på platsen vid det tillfället, och därför inte kunde känna till Lisbets utrop. Att vagt påstå att "en man" bidragit med uppgiften om att Palme var skjuten framstår i sammanhanget som en enkel och relativt säker lösning – om det inte vore för att inget brottsplatsvittne känns vid den dialog som Skandiamannen påstår har att han varit del av.

Författaren till inlägget på Sanningskommissionens blogg anser vidare att Skandiamannens yttranden visar att han kände till att "det tog tid innan någon på mordplatsen visste vem den skjutne var".

Det Skandiamannen säger till väktarna ger inget stöd för någon uppfattning om NÄR brottsplatsvittnena fick klart för sig att det var Olof Palme som blivit skjuten. Det enda vi får veta är att han får uppgiften av en odefinierad mansperson som säger sig veta att det är Olof Palme som är skjuten – men vid vilken tidpunkt i händelseförloppet detta vittne blivit övertygad om att det var Palme som blivit skjuten går inte att utläsa av Skandiamannens yttranden.

"Palme blödde ur munnen"

Anna-Lisa G vittnar om att Skandiamannen säger att han sett Olof Palme blöda ur munnen. Att Palme blöder ur munnen säger Skandiamannen även dagen efter mordet i telefonsamtalen med Skandias personalman Roland B, som då frågar om det var blodigt: "Nej, det var inte särskilt mycket", replikerar då Skandiamannen.

Detta stämmer dåligt med verkligheten. Lisbet Palme, Anna H och Stefan G var alla rejält nedblodade. Anna H beskriver i sin bok *30 år av tystnad* känslan av att helt nedsölad och nedkyld på brottsplatsen: "Jag är täckt av statsministerns blod." Statssekreterare Ulf Dahlsten beskrev i sina memoarer en chockad Lisbet Palme inne på Sabbatsberg och att hennes stövlar "kipade" av blodet från maken.

Hur var det då med blödnngen? [REDACTED] var en av tre rättsläkare som genomförde obduktionen av Olof Palme. I en föredragning inför Palmegruppen och dåvarande Marjasinkommissionen 1995 förklarade hon skador och förlopp på ett sätt så att även lekmännen kunde förstå.

Skottet i Palmes rygg hade krossat stora kroppspulsådern. Här är kroppens blodtryck högst och med kroppspulsådern söndertrasad fylls lungorna med blod som tvingas ut i de öppningar som finns. Hur lång tid tar det då innan en person med söndertrasad kroppspulsåder börjar blöda ur mun och näsa?

– Lungorna fylls med blod och man försöker ju andas. De rörelser som försöker dra in luft, för också med sig blod upp. Det rör sig om ett mycket kort antal sekunder, säger [REDACTED] i telefon [REDACTED] där hon numera bor.

Börjar man blöda ur munnen eller näsan först?

– Det är ingen skillnad, de båda kommunicerar ju, förklarar hon.

Vi vet gärningsmannen dröjde sig kvar och betraktade den skjutne en kort stund, innan han vände om och började springa mot barackerna. Det har tolkats som att han antingen ville se hur skotten tagit eller att han helt enkelt inte visste vad han skulle göra i nästa steg.

Hursomhelst gav den korta stunden gärningsmannen möjlighet att se blodet strömma ur mun och näsa på den skjutne statsministern.

"Polisen var brysk mot Lisbet"

Enligt Anna-Lisa G ska Skandiamannens sagt att polisen varit "brysk" mot Lisbet. Det avviker från de andra brottsplatsvittnens uppgifter. Utan att ha dubbelkollat alla vittnesmål och intervjuer om Söderström/Windén och övriga polisers uppträdande mot Lisbet Palme tror jag inte att någon ansett att poliserna varit hårdhänta eller uppträtt olämpligt mot Lisbet Palme. Inte heller har Lisbet Palme uttryckt något om att hon känt sig illa hanterad på själva brottsplatsen. Kritiken mot de första poliserna på plats handlade istället om passivitet och brist på initiativ.

[REDACTED]
[REDACTED] Anna H som gav hjärtkompression på Olof Palme.

Det är när Söderström vid tredje kontaktförsöket försöker få Lisbet att identifiera sig som det brister för henne. Hon reagerar på att Söderström uppenbarligen inte förstår vem hon är, och

inte känner igen Olof Palme. Och har Söderström inte förstått det, har han heller inte begripit det djupa allvaret i situationen. Det är alltså inte en reaktion på att Söderström varit brysk, utan att han – och ingen annan heller – förstått allvaret i situationen.

Dagen efter mordet kommenterar Skandiamannen polisens första agerande på brottsplatsen så här till [REDACTED] till familjen: "Då kommer en polisman fram brottsplatsen, och säger: "Jaha, hur var det hä-ä-är då?" [REDACTED] återgav hur Skandiamannen härmat repliken med ett tonfall som hämtat från någon pilsnerfilm från 1930-talet, där poliskonstaplar ofta skämtsamt skildrades som försedda med dumdryg makt och myndighet.

Det är dock svårt att se att Gösta Söderström eller hans kollega Ingvar Windén skulle ha sagt något sådant när de kommer till en brottsplats där två personer försöker rädda livet på en uppenbart svårt skadad och livlös person. Det är en replik som är lika osannolik som det yttrande Skandiamannen senare lägger i munnen på Lisbet Palme: "Förresten, dom har skjutit mig också!"

"Vittnen gav konstgjord andning"

Enligt Henry O uppfattade han det först som att Skandiamannen varit framme vid den skjutne direkt efter att han hört skotten: "Han hade tydligen gått fram och hjälpt till att vända den här mannen som hade blivit skjuten tillrätta, lagt honom på rygg så att säga." Eftersom detta var något Skandiamannen uppgav i en intervju med Svenska Dagbladet dagen efter mordet, finns dock risken att det snarare är tidningsuppgiften Henry O minns och refererar till. Oavsett vilket stämmer inte Skandiamannens påstående överens med något annat vittnesmål. (I takt med att händelseförloppet på mordplatsen blev känt i media justerade han också sin berättelse på den här punkten, tills den slutligen försvann helt.)

Men några minuter senare, när Skandiamannen blivit mer redig, fick Henry O intrycket att han hållit sig på avstånd och sedan gått fram för att titta vem det var "medan de personerna som tog hand om Olof Palme som hade blivit skjuten, hade vänt honom och försökt ge konstgjord andning".

Anna-Lisa G nämner å sin sida ingenting om att Skandiamannen skulle ha sett personer som gav konstgjord andning.

Hursomhelst: att Skandiamannen enligt Henry O påstod att han sett Palme vändas och få konstgjord andning – vilket de facto skedde – är svårt att ta som belägg för någonting. Till att börja med för att det är ett lika vagt uttalande som att "en man" sagt att Olof Palme är skjuten: svårt skadade personer brukar vändas och ges konstgjord andning. Om Skandiamannen verkligen sade så kan det alltså lika gärna ha rört sig om en kvalificerad gissning.

Själv uppfattar jag dock inte den här delen av Henry O:s vittnesmål som ett direkt återgivande vad Skandiamannen sade i receptionen. Snarare är passusen om "personer som ger konstgjord andning" något som Henry O själv fyller på med. Det är information som är väl känd för honom och alla andra vid det laget.

Det mest troliga är att det är någon av männen i Stefan G:s sällskap som agerar, men som tillgriper fel åtgärd. Två män och en kvinna gjorde Stefan G sällskap i Hans J:s taxibil (en man har tidigare lämnat sällskapet på grund av berusning). En av männen beskriver förloppet efter att taxibilen stannat på brottsplatsen: "Sällskapet hoppade ur och lade mannen i framstupa/sidoläge."

Här har vi förmodligen den person som ville lägga Palme i framstupa sidoläge och sedan i all välmening drog i benen för att vända Palme, men blev tillrättavisad.

"Han var så liten"

Det som framgår tydligt av väktarförhöret med Anna-Lisa G, Per H:s samtal med Henry O och personalmannen Roland B:s samtal med Skandiamannen dagen efter mordet är att Skandiamannen inte kunnat tro att den skjutne var statsministern, på grund av att han såg så liten ut.

Det är ett yttrande som förbryllar. Dels för att inget annat vittne kommenterat att den skjutne såg liten ut, dels för att Olof Palme inte var särskilt liten i kroppen.

Enligt obduktionsprotokollet var han 175 cm lång, och därmed låg han på genomsnittet för sin årskull, män födda 1927, enligt mönstringsrullorna. Låt vara att medellängden för mönstrande män var dryga 178 cm vid tiden för mordet, men att Olof Palme var liten till växten kan man knappast säga.

Om nu inte Skandiamannen grep "litenheten" ur luften – bara för att ha något att säga – så ser jag två möjliga förklaringar till att han upplevde Palme som liten.

Antingen den psykologiska: Skandiamannen lever med en föreställning av Palme som maktfullkomlig, närmast demonisk, ett stort ego som dominerar både sin omgivning och det politiska livet i landet. Skotten punkterar maktmänniskan, tar ner honom på jorden och i den tillintetgjorda kroppen finns inte längre något skrämmande och respektingivande kvar.

Eller så grundar påståendet sig i upplevelsen av att Palme faktiskt såg liten ur där han låg närmast hopkrupen direkt efter skotten. Först när Anna H och Stefan G vänt på honom och man rätat ut hans ben låg han i sin fulla längd på rygg på trottoaren. Men då hade gärningsmannen redan lämnat platsen.

Saknade uppgifter och en självklar lögn

Det är anmärkningsvärt att Skandiamannen inte har något som helst att säga om Lisbets uppträdande till väktarna. Det var ju något som ingen på plats kunde undgå att lägga märke till och påverkas av. Inte minst utbrottet riktat mot Gösta Söderström.

Skandiamannen hade tydligen inte heller något att berätta om de polisbilar som kom till platsen, eller de två ambulanser som också dök upp; hur de agerat på platsen och den

Mer om minuten efter skotten

Ingen av väktarna hade noterat något blod på Skandiamannens kläder, vilket styrkte båda i uppfattningen att han aldrig var fysiskt nära den skjutne.

I sina första versioner dagarna efter mordet var Skandiamannen däremot först eller bland de första att komma fram till Olof Palme. I Svenska Dagbladet tillägger han att Palme låg på rygg, med slutna ögon. Han hade hjälpt Anna H att lägga Palme i framstupa sidoläge eftersom blodet i munnen hotat att koagulera. Alla dessa tre uppgifter är fel: Palme låg på mage, ögonen var öppna och stirrande och Palme vändes inte i framstupa sidoläge för någon koaguleringsrisk.

Förhållandet var istället så att Olof Palme direkt efter det dödande skottet låg framstupa på gatan, han hade slagit pannan i trottoaren. Utöver stora kroppspulsådern var även ryggmärgen avskjuten. Därmed försvann det [redacted] kallar muskelstramningen i alla kroppsdelar genom att ryggmärgen tappat kontakt med hjärnan. "Han torde falla så här, ihopknycklad i knän och höfter, och inte som en kägla, inte som en fura för han kan inte hålla sig rak", enligt föredragningen 1995.

Det vänstra benet låg något över det högra, enligt Anna H, och där han låg påminde positionen om en blandning av fosterställning och framstupa sidoläge.

Anna H var först framme vid Olof Palme som då redan [redacted] [redacted] med huvudet vänt in mot Tunnelgatans baracker. Hon lättar på slips och skjorta och känner efter puls. Strax efter är Stefan G framme och frågar om de ska lägga Palme i framstupa sidoläge. Anna H replikerar att de ska starta hjärt-lungräddning istället och de båda vänder honom på rygg och påbörjar de livräddande åtgärderna. Någon rätar också ut benen, från det som Anna H i sin bok beskriver som en onaturlig ställning. Alltså: Olof Palme vändes aldrig i framstupa sidoläge, däremot låg han i en liknande ställning där han föll på stället.

Något senare, när Anna H och Stefan G är i igång med livräddningsförsöken, börjar någon rycka i Palmes ben, som för att rätta till hur han ligger. Detta reagerar Anna H på och säger: "Vad håller du på med?" till personen ifråga, och tillägger att Palme ligger bra som han ligger.

Kan det vara Skandiamannen som är framme och försöker göra en insats? Nej, knappast. Den person som stämmer bäst in på agerandet är den person som Anna H:s väninna Karin J hör säga: "Jag vet att han ska ligga i framstupa sidoläge, varför gör ni så här?" Förmodligen är det samma person som sedan gör ansatser att lägga Palme på sidan.

Det är naturligtvis en vettlös replik i den här situationen: att avbryta hjärt-lungräddning för att lägga en person i framstupa sidoläge. Antingen har man inte alls koll på vad som försiggår, eller så är personen som faller yttrandet rejält berusad.

avspärning som sattes upp medan Skandiamannen fortfarande befann sig någonstans utanför Skandiahuset.

Inte heller berättar han något om de första journalisterna och fotograferna. För en omvittnat mediahungrig linslus som Skandiamannen är det hart när obegripligt att han inte tog tillfället att berätta vad han varit med om.

En rejäl lögn serverar dock Skandiamannen i receptionen: att han blivit förhörd av poliserna på plats. Om han berättar det som svar på en direkt fråga eller om han säger det spontant framgår inte..

Om han är gärningsmannen är det rätt sak att säga. Att han talat med polisen är det naturliga förhållandet givet det han berättar, det väcker ingen uppmärksamhet eller diskussion och han tjänar tid på det. Han kan göra det han vill – ta sig hem – utan att väktarna reser några invändningar. Senare kan han hitta en alternativ förklaring om det behövs.

Om han bara är ett oskyldigt vittne är det dock en udda lögn att fara med. Varför alls påstå saker som inte stämmer? Ett antal brottsplatsvittnen hörde av sig först dagen eller dagarna efter mordet.

Skandiamannens reaktion och uppträdande

Det är inte bara vad Skandiamannen säger vid återkomsten till Skandia som är intressant. Det är också hur han reagerat på händelsen. Övriga vittnen på plats är upprörda, och i vissa fall ledsna, men har inte några problem med att lämna sina vittnesmål. Skandiamannen är däremot så chockad att han inte kan redogöra vad han egentligen har varit med om. Det är svårt för de båda väktarna att återge vad han egentligen sagt, han ger ett förvirrat intryck.

Skandiamannen hade inte något emot att Olof Palme blev skjuten, enligt hans exfru. Så det var knappast fråga om någon emotionell chock av det slag som många Palmesympatisörer upplevde.

Skandiamannen var svårt medtagen. Henry O beskrev det som att han såg "hjälplos" ut och att han inte såg ut klara av att promenera till Odenplan för att ta bussen därifrån. Henry O erbjöd sig att beställa en taxi, men Skandiamannen tackade nej.*

– Han var så pass chockad, ja som man blir när man blir chockad, att man blir förvirrad, sade Henry O i ett samtal med undertecknad 2013.

Det enda av övriga brottsplatsvittnen som uppvisar ett chocktillstånd som liknar Skandiamannens är Anders B. Han såg skjutningen på några meters håll och ville först lämna platsen men hindrades av ett annat vittne. Han var fåordig och inåtvänd och hade svårt att redogöra för vad som hänt på direkta frågor kort efter skotten.

Skandiamannen uppvisar spår av chock även dagen efter när han talar med Skandias personalman Roland B. Under normala omständigheter hade Skandiamannen snarare fått

dölja en viss uppsluppenhet: utöver hustrun har arbetskamrater och hans bror berättat hur illa han tyckte om Palme.

Avslutande reflexioner

Jag håller som bekant Skandiamannen för att vara den person som med största sannolikhet sköt Olof Palme. Ett av många skäl är att jag inte hittat något som talar för att Skandiamannen befunnit sig på brottsplatsen efter skotten och fram till att han 20 minuter senare knackar på Skandias entrédörrar. Därtill finns svårförklarliga luckor, avvikande uppgifter och falsarier redan i hans första redogörelse till väktarna. Dagen efter fyller han på sin historia med flera felaktigheter när det rör händelseförloppet efter skotten.

När förloppet och gärningsmannens signalement blir allmänt kända återkommer han med rena lögner. Avgörande är hans bevisligen påhittade historia om att han förväxlets med mördaren på grund av en språngmarsch efter de poliser som jagar mördaren. Däremot lämnar han en unik, sann och uppseendeväckande uppgift: han har sett vittnet Lars J på rätt plats (bakom byggbarackerna) och i rätt tid (alldeles efter skotten) på Tunnelgatan. Lars J uppger att gärningsmannen betraktade honom från trappans krön och hans beskrivning av gärningsmannen stämmer in på Skandiamannen.

Det som inte helt kan uteslutas är att han betraktat händelserna på avstånd, från en lika okänd som svårförklarlig position. Det finns dock, så vitt vi vet, inget i förundersökningsmaterialet som tyder på att så är fallet. Ett sådant scenario reser också en rad tunga invändningar, och ter sig inte sannolikt från min horisont. Men det är en helt annan historia.

*Skandias personalman Roland B minns det i polisförhören som att Skandiamannen troligtvis sagt att han tagit en taxi hem till Täby. I FU-materialet rörande Christer Pettersson finns ett förhör med en taxichaufför som stoppades en bit upp på Sveavägen av en stressad, barhuvad medelålders man i rock och lågskor ungefär vid den tidpunkt då Skandiamannen lämnat väktarna. Mannen betedde sig avvikande och dolde sitt ansikte då taxibilen stannade i jämnhöjd med en polisbuss där några poliser uppenbarligen spanade efter något.

Mannen ville bli körd till en korsning i Sollentuna, inte långt från Täby där Skandiamannen bodde. Möjligen hämtades han upp av en väntande bil. Taxichauffören deltog i konfrontationerna med Christer Pettersson i december 1988, men identifierade inte honom som den person han skjutsat.

Jag hade kontakt med taxichauffören 2009 och sände även en bild på Skandiamannen till honom. Han ansåg då att det var "möjligt" att han kunde vara den person han skjutsat mordkvällen.

Vidare korrigerade han en uppgift han lämnat till polisen om mannens dialekt. I polisförhören hade han sagt att mannen talade med svag dialekt som påminde om Småland och Växjö.

– Jag har funderat på det efteråt. Han pratade nog mera som de gör i Flen, sade han.

Eftersom taxichauffören är död och uppgifterna är så vaga att det kan röra sig om ett slumpmässigt sammanträffande valde jag att utelämna dem i min bok.

Text: Thomas Pettersson